

Elżbieta Mączyńska
Szkoła Główna Handlowa
Polskie Towarzystwo Ekonomiczne

**PRZEMIANY CYWILIZACYJNE,
DEZINDUSTRIALIZACJA A RYNEK PRACY**

Polskie Towarzystwo Ekonomiczne

Najważniejsze przedsięwzięcia:

- Cykl konwersatoriów pt. „Czwartki u Ekonomistów”
- VIII Kongres Ekonomistów Polskich „Polska w gospodarce światowej – szanse i zagrożenia”, Warszawa 29-30 listopada 2007 r., Pałac Kultury i Nauki
- Konferencje, seminaria naukowe
- Działalność wydawnicza

„POLACY I PRAWO DO PRACY”

Konwersatorium z cyklu „CZWARTKI U EKONOMISTÓW”

- **Najniższy poziom zatrudnienia osób w wieku produkcyjnym i najwyższy wskaźnik bezrobocia w UE, a także ponad milion osób trwale wykluczonych.**
- **Największy przyrost w UE osób wchodzących w fazę aktywnego życia zawodowego i milionowa fala emigracji z Polski, a także duże rozpiętości w zarobkach między zatrudnionymi w naszym kraju i w starych państwach UE.**
- **Trudności przedsiębiorców w werbowaniu fachowców.**
- **Narastające przekonanie o potrzebie zalegalizowania imigracji ze Wschodu.**

INE PAN Raport o innowacyjności gospodarki Polski w 2006 r., red. nauk. T. Baczko, INE PAN, Warszawa, grudzień 2006 (por. badania i teksty E. Krzywiny)

POSTAWIENIE PROBLEMU

PRZEMIANY CYWILIZACYJNE, DEZINDUSTRIALIZACJA A RYNEK PRACY

- Bezprecedensowy dynamizm przemian i postępu technologicznego
- Niezrównoważony wzrost gospodarczy
- Pogłębiające się dysproporcje rozwojowe i napięcia społeczne w skali światowej, globalnej, ale także lokalnej, krajowej
- Postęp w gospodarce w wielu krajach nie idzie w parze z postępowaniem społecznym i poprawą jakości życia
- Bezrobocie i obszary nędzy (przy równoczesnej koncentracji bogactwa),
- Narastające zagrożenia dla środowiska naturalnego i jego równowagi
- Patologie w gospodarce, społeczeństwie i polityce
- Konflikty, wynikające z cywilizacyjnego podziału i skrajnego zróżnicowania świata

ZŁOŻONOŚĆ PROBLEMU

Mimo rozmaitych podejmowanych w skali globalnej przedsięwzięć żaden w zasadzie kraj nie może poszczycić się w pełni satysfakcjonującymi i trwałymi rozwiązaniami tych problemów.

Choć obecnie w świecie roi się od ponadnarodowych i lokalnych programów walki z nędzą i bezrobociem, to rezultaty są nikłe, a bywa, że odwrotne do zamierzonych.

PKB I STOPA BEZROBOCIA

	Kraj	Wzrost PKB	Stopa bezrobocia
Najwyższe bezrobocie	RPA	+6,1%	25,6%
	Polska	+6,4%	14,9%
	Kolumbia	+8,0%	13,8%
	Belgia	+2,9%	11,5%
	Egipt	+7,1%	10,9%
Najniższe bezrobocie	Tajlandia	+4,2%	1,0%
	Singapur	+6,6%	2,6%
	Norwegia	+2,7%	2,7%
	Malezja	+5,7%	3,1%
	Szwajcaria	+2,2%	3,2%

PRZECIWKSTAWNE TENDENCJE RYNKU PRACY

- **Z jednej strony**, rządy państw dążą do ograniczania bezrobocia i stymulowania tworzenia nowych miejsc pracy, podczas gdy **z drugiej**, przedsiębiorstwa traktują redukcje zatrudnienia jako podstawowe źródło obniżki kosztów i umocnienia pozycji rynkowej.
- Ostre dysproporcje obciążenia pracą. Dwubiegunowości na rynku pracy: przepracowani pracujący ponad miarę a zarazem coraz więcej osób pozbawionych pracy.
- Delokalizacja przemysłowa.

ZASADNICZE PYTANIA:

- ▶ Jakie są przyczyny narastających w skali światowej i lokalnej nierównowagi gospodarczej i napięć społecznych, w tym obszarów nędzy (i to mimo bezprecedensowego wzrostu produktywności)?
- ▶ Jaki kształt ustroju gospodarczego, systemu gospodarczego we współczesnych warunkach sprzyjałby łagodzeniu niepożądanych dysproporcji społeczno-gospodarczych i stymulował trwałą, zrównoważony wzrost gospodarczy?

HIPOTETYCZNA PRÓBA ODPOWIEDZI

Jedną z zasadniczych barier przemian ukierunkowanych na równoważnie wzrostu gospodarczego i łagodzenie napięć społecznych jest **niedostosowanie zasad ustroju gospodarczego do wymogów nowego paradygmatu cywilizacyjnego, do dokonującego się przełomu cywilizacyjnego wyrażającego się w wypieraniu cywilizacji industrialnej przez cywilizację bazującą na wiedzy i informacji, cywilizację gospodarki wirtualnej, skrajnie różną od swej „panującej” przez ponad 300 lat poprzedniczki.**

DEZINDUSTRIALIZACJA

Znaczenie przemysłu w gospodarce krajów o wysokim poziomie dochodu w ogólności i w krajach UE w szczególności stopniowo zmniejsza się zarówno pod względem udziału w zatrudnieniu jak i udziału w tworzeniu dochodu .

Od 1992 r. znaczenie przemysłu dla gospodarki w Europie zmniejszyło się o 2,5% , a w ciągu ostatnich trzech lat o 0,1%, pomimo przyjęcia 10 nowych Państw Członkowskich, których udział procentowy w wartości dodanej tworzonej przez przemysł faktycznie nadal rośnie w ograniczony sposób.

Przemiany cywilizacyjne a zatrudnienie

Cywilizacje	Zmiany systemu /ustroju gospodarczego	Zmiany typu przekazu, komunikacji	Władza i podwładni (górne i dolne warstwy społeczne)
I. Rolna	Feudalizm	Epoka słowa pisanego	Feudalowie. Chłopi feudalni,
II. Industrialna	Kapitalizm	Epoka słowa drukowanego	Fabrykanci, Robotnicy najemni
III. Postindustrialna –trzecia fala (Toffler)	Kapitalizm (????) postindustrialny	Epoka języka cyfrowego	NETOKRACJA (sieciowa arystokracja)
IV. Internet			
V. Ponadnarodowe fuzje i przejęcia			
VI. Gospodarka oparta na wiedzy (Wiek dostępu -Rifkin)			
VII. Wiek kreatywności			
			KONSUMARIAT

NETOKRACJA, KONSUMARIAT

Jesteś wart tyle co twoja sieć

Podklasą w dzisiejszych społeczeństwach zachodnich nie są imigranci z przedmieść. Są nimi otyli, bezrobotni, w średnim wieku, żyjący gdzieś poza miastem. Bez dostępu do Internetu, bez odpowiedniego wykształcenia, spędzający czas przy konsoli i przed telewizorem. Oni nie umieją komunikować się ze światem. To oni wyczerpują znamiona definicji podklasy. Są coraz głupszy, bo dziś wiadomości zdobywa się w Internecie, a oni tego nie umieją. Za to umieją to już imigranci, którzy są częścią "społeczeństwa sieciowego" **analfabetyzm sieciowy** nie jest dziedziczny...

5 stycznia 2007

Z Alexandrem Bardem, współautorem książki "Netokracja. Nowa elita władzy i życie po kapitalizmie", rozmawia Antoni Bielewicz.

CENTRUM WIEDZY Storage

ZMIANY MODELU ŻYCIA, ZATRUDNIENIA I KARIER.

- Wydłużający się okres życia aktywnego zmusza pracowników do kilkakrotnej zmiany zawodu i kwalifikacji.
- Stąd rosnąca popularność „*uniwersytetów trzeciego wieku*”, z czym z kolei związana jest tzw. „*druga kariera*”.
- Gwałtowność przemian sprawia, że gospodarka nabiera cech „*gospodarki nietrwałości*”. Nietrwałe stają się **zawody, stanowiska pracy** i pozycje w hierarchii menedżerskiej.
- Ponadnarodowym fuzjom i przejęciom towarzyszy powstanie nowej grupy zatrudnionych – „*korporacyjnych cyganów*”.
- „*Wszystko, co się obecnie dzieje w życiu publicznym i prywatnym – a nawet tym najbardziej osobistym- z wyjątkiem może kilku dziedzin nauki, jest prowizoryczne*”

WIEDZA, KREATYWNOŚĆ STAJE SIĘ „UNIWERSALNYM SUBSTYTUTEM”

- Wiedza stanowi specyficzne, całkiem odmienne od tradycyjnych, źródło bogactwa: kto ją sprzedaje posiada ją nadal. W przeciwieństwie do dóbr materialnych i surowców jest niewyczerpywalna. Można ją jednocześnie wykorzystywać do tworzenia bogactwa i pomnażania samej wiedzy.
- Dlatego też kluczową kategorią staje się „**dostęp**” do wiedzy i informacji, czego przeciwieństwem jest „**wykluczenie**”.
- Przy tym nie chodzi już tylko o wiedzę. Chodzi o kreatywność, wyobraźnię, a nade wszystko o innowacje”.

OPINIA UE – KOMISJA ZATRUDNIENIA I SPRAW SOCJALNYCH (A6-0148/2005)

- Podkreślenie znaczenia sektora przemysłowego UE, który jest źródłem miejsc pracy, przyczynia się do wytwarzania majątku i wzrostu działalności w sektorze usług.
- Konieczności zapewnienia konkurencyjności przemysłu europejskiego i wspierania przemian w przemyśle.
- Konieczność priorytetowego potraktowania edukacji, kształcenia zawodowego, zwłaszcza w dziedzinie nowych technologii.
- Konieczność obiektywnej oceny przez państwa członkowskie własnych systemów edukacji i kształcenia zawodowego

STRATEGIA LIZBOŃSKA

HOW THE NEW MULTINATIONALS ARE REMAKING THE OLD GLOBALISATION'S OFFSPRING

(The Economist Apr 4th 2007)

While globalisation has opened new markets to rich-world companies, it has also given birth to a pack of fast-moving, sharp-toothed new multinationals that is emerging from the poor world.

Indian and Chinese firms are now starting to give their rich-world rivals a run for their money.

The newcomers have some big advantages over the old firms

MODERN economies are not built with capital or labour as much as by ideas.

Nearly half America's gross domestic product is based on intellectual property

TOFFLER:

„Kiedy natomiast przez społeczność przetaczają się dwie lub nawet trzy wielkie fale przemian i żadna z nich wyraźnie nie dominuje, obraz przyszłości jest popekany. (...) Bezżyteczne stają się tradycyjne słowniki polityczne i bardzo trudno jest teraz odróżnić zwolenników postępu od reakcjonistów, przyjaciół od wrogów”

„Po jednej stronie mamy przeto bojowników przemysłowej przeszłości, po drugiej coraz liczniejsze miliony tych, którzy pojmują, iż najbardziej palących problemów nie da się już rozstrzygnąć w ramach porządku industrialnego”

REFLEKSJE NAD MODELEM USTROJU GOSPODARCZEGO

Zmiana ustroju oznacza zarazem zmianę władzy.

W świecie biznesu i polityki toczy się ostra walka o władzę, o utrzymanie jej obszarów wyznaczanych wszakże przez przemijającą cywilizację industrialną.

Zwolennicy cywilizacji industrialnej wskazują na jej transparentność, niezastępowalność i żywotność („jurny materializm“).

Konflikty między zwolennikami starej i nowej cywilizacji opóźniają przemiany.

„Każdy kraj, który z rozmysłem wybiera drogę jurnego materializmu, skazuje sam siebie na rolę Bangladeszu dwudziestego pierwszego stulecia” (Toffler)

NIESKUTECZNOŚĆ KONWENCJONALNYCH ROZWIĄZAŃ - DLACZEGO ?

Przyczyny są niekonwencjonalne, mające podłoże w przełomowych przemianach cywilizacyjnych.

Tymczasem zarówno politycy jak i menedżerowie usiłują rozwiązywać występujące problemy, nie uwzględniając w dostatecznym stopniu (świadomie lub nieświadomie) nowoczesnych trendów i wymogów gospodarki, trendów wynikających z przełomu cywilizacyjnego

AMBIWALENTNOŚĆ WSPÓŁCZESNYCH PRZEMIAN

U. Beck:

„ W Unii Europejskiej znosimy granice wewnętrzne, ale też rozpaczliwie umacniamy granice zewnętrzne. Próbujemy oddzielić się od świata, by zapewnić sobie bezpieczeństwo i chronić nasz rynek – zwłaszcza rynek pracy.

Jedno i drugie jest śmieszne (podkr. – E.M.).

Prawdziwe niebezpieczeństwa bez trudu przenikają granice. A jeżeli Hindus, Rosjanin lub Chińczyk bardzo chce się dostać na nasz rynek pracy, może to przecież zrobić przez Internet”

KONIECZNOŚĆ „USTROJU RÓWNOWAGI”

Dobrobyt dla wszystkich (L. Erhard)

**Koniec z nędzą (J. Sachs) – Ekonomia
kliniczna**

ZNACZENIE USTROJU GOSPODARCZEGO I POLITYKI GOSPODARCZEJ

NOT all happy cities resemble one another, but each unhappy city is at least partly unhappy for a single reason: misgovernment. The quality of government, local and national, is the most important factor, apart from the economy, in the success (of a city).

Failures at the top
May 3rd 2007
The Economist

A PROPOS - „USTRÓJ RÓWNOWAGI„

**IF MORE WOMEN WERE IN PAID WORK, THE
WORLD COULD BE MUCH RICHER**

A higher rate of female employment could help to deal with the difficulties posed by an ageing society

**Womenomics revisited
Apr 19th 2007
From The Economist**